

JUTRANJE NOVICE

Izhaja vsak dan zjutraj, izvenšil pondeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/l. — Telefon št. 213

Brzjavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravništvo: Marjini trg št. 8. — Telefon št. 44.

Rokopisi

Pisnim vpraš.

Račun

— po tarifu.

— odgovor.

— knjižnica

Pavšalni franko.

Pot k sporazumu

(Od našega stalnega E. L. - dopisnika.)

Berlin, 22. avgusta.

»Nemški republik« so trenutno natančno predpisana njena pota. Sedaj si ne smemo razbijati glav, kaj da bi bilo eventualno pričakovati s te ali one strani, sedaj moramo storiti to, kar predpisuje zdravi človeški razum, in to, kar zahteva trpljenje ljudstva v Poruhirju. Kancelarju Stresemannu zaupamo, da ne bo omalovaloval matematičnega aksioma, ki uči: ravna črta je najkrajša zveza med dvema točkama.

Te besede je zapisal Georg Bernhard, glavni urednik »Vossische Zeitung«, eden najupljinnejših politikov v Nemčiji. Njegova novinarska šola je francoski slog. Bernhard spada med one publiciste, ki nimajo navade, govoriti v nerazumljivih stavkih, vendar pa potrebujejo te besede nekoliko natančnejše razlage: V teh besedah je zapaden zakon, katerega si je novi kancelar Stresemann prikrojil za svojo zunanjo politiko.

Največja politična pogreška Cunove vlade je bil jedva nepremagljivi optimizem, s katerim je dan za dnevom računal na angleško pomoč. Vsako znamenje, ki je prišlo iz Londona, vsaka beseda, ki jo je izpregovoril bodisi Baldwin, Curzon, Asquith, Lloyd George ali Ramsay MacDonald, in celo besede manj vplivnih politikov so si v Berlinu razlagali tako, kakor da je vztrajati v borbi proti Franciji. Cunova vlada je mislila, da bo angleška pomoč prišla po preteku odmerjenega časa. Dopisnik enega največjih berlinskih listov je brzojavil iz Londona: »Tukaj se pričakuje, da se bo Nemčija vzdržala na površini še nekaj mesecev. Potem je vse pridobljeno in Francija bo morala odnehati.« Večja prevara ni bila mogoča. Nemški diplomaciji se v splošnem očita, da nima pravega razumevanja za psihe drugih narodov. Tu se je zopet izkazalo, da je proslavljala ta nevednost svoj triumi.

O gospodu Stresemannu se govori, da je napravil od svojega anglofilstva odločno kontinentalne politike samo en kratak korak. Nekoč je dejal v kuluarju Reichstaga brez posebne pridržka, da je edini up Nemčije zaenkrat v Londonu. Ali takrat je obstojalo še precej tesno prijateljstvo med njim in Stinnesom. Od tistega časa se je marsikaj spremenilo. Vsi angleško francoske difference se Nemčija ni prav nič obogatlila, če bi prišlo do preloma, bi ne bila nič pridobila, izgubila pa morda vse. To je nauk izkušnje in zdravega človeškega razuma, o katerem govori g. Bernhard. Drugo, še jasnejše svarilo prispelo iz Amerike. Doslej je obstojalo upanje, da bo angleški, od Francije odklonjeni predlog glede presoje nemške plačilne sposobnosti potom nevturalnih strokovnjakov sprejet vsaj v Ameriki z večjo naklonjenostjo. V tem slučaju bi bilo omogočeno, utrditi finančni položaj Nemčije kljub poruhirski zasedbi z večjim posojilom in za nekaj časa. Predsednik Coolidge pa je sedaj nedvomno izjavil, da bi Zedinjene države imenovale svojega strokovnjaka v tako komisijo le tedaj, če bi to zahtevale vse udeležene države, predvsem seveda Francija.

Nemčija je uboga, ker ji primanjkuje »neizčrpanih« politikov. Z drugimi besedami: težko je najti odlično osebo, kateri delovanje v preteklosti ne bi delalo ovire za bodoče delovanje kot kancelar ali minister. Ime Stresemann je v tej vrsti najbrže zadnje. Vsi imamo občutek: Ako še ta zaide v slepo ulico, potem je konec! On si mora ohraniti svobodo akcije. Poizkusiti mora z rešitvijo, katere se po Rathenauovi smrti nikdo ni več lotil. Ta rešitev pa kaže na Francijo, ki je glavni upnik Nemčije. Tu je ravna pot, »najkrajša črta«, po kateri bo treba hoditi. Gre za biti ali nebiti nemškega naroda. Sentimentalni momenti ne morejo in ne smejo več odločati. Sedaj je na vrsti trezna politika, ki je naravnost usmerjena v Francijo. G. Stresemann pač ne dvomi, da mora na tej poti računati z besnim sovražstvom nemških nacionalcev in desničarskih radikalcev vseh strui. Kakor svoj čas proti Rathenau-u in Wirth-u, tako bodo mobilizirali tudi proti njemu one strašne, tajne sile, čijih poslednji argument imenujemo kroglja, strup, bodalo... Gonia je že pričela. Pred par dnevi je pruska policija ustavila izhajanje dveh ekstremnih nacionalističnih listov, ker sta objavljala besne napade

Radićeva veleizdajniška akcija v Londonu.

Radić propagira razdelitev naše kraljevine. — Angleška vlada odklanja vmešavanje. — Čudna vloga „Balkanskega odbora“ v Londonu. Pred odločilnimi sklepi v Beogradu.

Beograd, 23. avgusta. (Z) Diplomatska akcija Stjepana Radića v Londonu, kakor tudi pooblastilo, katero mu je v tem pravcu dala Hrvatska Republika Seljačka Stranka, sta vzpodbudili vlado k pazljivosti in opazovanju položaja in poročil, s katerimi ona razpolaga.

Radić je zares v Londonu začel delovanje proti naši državi. Kot tipično se lahko navede, da je bil Radić dosedaj sprejet v nekaterih kraljih v Londonu in da je povsod razvijal svoj znan program o pravicah Hrvatske in o podjarmljevanju Hrvatov od strani Srbov. Osvobojeval vseh obzir, ki so ga v državi še nekoliko zadrževali, je Radić v Londonu preoračil meje programa, katerih se je dosedaj držal. On ne govori več o avtonomiji Hrvatske, niti o nadaljnjem skupnem sodelovanju s Srbi v današnji državi, temveč po poročilih, ki jih imamo, propagira popolno odcepljenje in ustanovitve neodvisne hrvatske države z republikanskim režimom, v katerem bi seveda on imel prvo besedo.

Balkanski komite v Londonu, v katerem se nahaja »znani prijatelj« te države, s pomočjo nekkih svojih ljudi, se je zavzel za to, da postavi stvari na svoje mesto pri nas prej, nego se je dotaknil razmer v svoji lastni državi. Tako n. pr. dokler se v Irski nadaljuje vojna, dočim zapirajo De Valera, dočim se vsakega dne bore Irski za svojo neodvisnost, pa tudi predstavniki oblasti kralja Jurja, se miroljubna brata Buxton in njima slični trudijo, da obrnejo pozornost javnosti v Angliji na Radića in na njegovo delovanje na rušenje države.

Nam je istotako znano, da se nepoučeni politiki in novinarji v Londonu nahajajo v dvomu napram temu, kar se jim javlja iz balkanskega komiteta in da se obračajo na naše poslanstvo v Londonu z vprašanjem, kaj vse to pomeni. Naš poslanik v Londonu g. Gavrilović pa med tem pričakuje navodil od vlade iz Beograda. Da bi se enkrat pogledalo resnici v oči in da bi se opustila politika pasivnega opazovanja se je javilo pri ministrih v Beogradu razpoloženje, da se več ne odlaga, marveč se sklene potrebno o držanju vlade v novi situaciji. Radi tega je zastopnik predsednika vlade g. dr. Janković sklical včeraj sejo ministrskega sveta, da se dogodki čim popolneje pretresajo. Tei seji je prisostvoval tudi predsednik narodne skupščine g. Ljuba Jovanović.

Ureditev reškega vprašanja.

DELTA IN BAROŠ PRIPADATA NAM. — REKO BO UPRAVLJALA ENO LETO SEDANJA PARITETNA KOMISIJA.

Beograd, 23. avgusta. (B) Jutri dospe iz Francije dr. Ninčić. Takoj se sestane ministrski svet k seji, na kateri bo dr. Ninčić obvestil člane vlade o rezultatu njegovih in Pašićevih razgovorov s Poincarejem in z ostalimi francoskimi državniki o vprašanju reparacij. Kakor vse izgleda, ne bo naša država iz naslova reparacij ničesar več sprejela vse dotlej, da se to vprašanje reši med velikimi zavezniki in Nemčijo.

Nato bo dr. Ninčić obvestil člane vlade o rezultatu njegovih in Pašićevih razgovorov z dr. Rybašem, kakor tudi o delu paritetne komisije. Gg. Pašić in dr. Ninčić sta pristala na to, da bo Reko upravljal eno leto paritetna komisija, Delta in Baroš pa da pripadeta naši državi. Glede tega bo dr. Ninčić zaprosil za odobrenje ministrskega sveta. Taka rešitev reškega vprašanja bo koristna za našo državo, ker se bo

na osebnost novega kancelarja. Iz Monakovega javljajo, da je ondota, pod »narodnim« vplivom stoječa Knillingova vlada izjavila svoje »pomisleke« proti Stresemannovi vladi. Če vsa znamenja ne varajo, bo v mrzlici se nahajajoča Nemčija zopet doživela Erzbergerjeve in Wirthove trenutke. Ali so prorokovanja mogoča? Vsekakor razpolaga vlada danes z lažjim orožjem kot

London, 23. avgusta. (Z) Z merodajnega mesta poročajo, da je Radić poskušal, da bi bil sprejet od predsednika vlade Baldwin in od ministra za zunanje zadeve lorda Curzona. Z obeh mest pa so mu odgovorili, da se angleški ministri ne žele vmešavati v notranjo politiko kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in da zaradi tega ne smatrajo za oportuno, da bi se z Radićem dogovarjali. Danes je Radić natekel na prav tak sprejem v uredništvu londonskega lista »Times«. Pred dvema dnevoma je Radića sprejel glavni urednik »Timesa« in ga poslušal. Danes je Radić zopet zaprosil za sprejem, pa mu je glavni urednik odgovoril, da se mu ne zdi potrebno, še enkrat sestati z njim, ker mu je Radić že enkrat vse razložil. Hkrati ga je prosil, da ga ne nadleguje več s poseti.

Beograd, 23. avgusta. (Z) Kakor se doznava, je vlada prejela od našega poslanika v Londonu g. Pante Gavrilovića obširno poročilo o delovanju Stjepana Radića in o njegovem bivanju v Londonu. Iz teh poročil se posnema, da je Radić začel v Londonu delovati proti naši državi in da njegovo delo stremi za odcepljenjem in ustvaritvi neodvisne hrvatske države pod republikanskim režimom. Angleški politiki in novinarji se zanimajo pri našem poslanstvu v Londonu za mišljenje naše vlade, povodom akcije Stjepana Radića. Radi teh poročil so sklenili ministri, ki bivajo v Beogradu, da se to vprašanje razpravi in da se o tem definitivno sklepa.

London, 23. avg. (B) »Daily Herald« piše: Radićev beg je med njegovimi pristaši izzval nezadovoljstvo. Radićeve trditve, da je imela njegova pot v inozemstvo velik diplomatski značaj, smatrajo za neosnovano. Nasprotno pa se veruje, da je Radić pobegnil in da je vlada začela akcijo proti hrvatskim avtonomistom. Radićev neugleden odhod iz Zagreba, brez dvoma znači silen moralčen udarec za pokret, ki ga vodi.

Beograd, 23. avgusta. (Z) Povodom Radićevega bega in njegovega protidržavnega delovanja v Angliji se je obrnil dopisnik »Politike« včeraj do nekega člana vlade, ki mu je izjavil, da se vladi ne more očitati, da ni storila vsega, kar je bilo potrebno, da se izvede konsolidacija v državi. Ona je dosedaj izžrpala vse legalne mere tudi službenim potom po akreditiranih osebah svoje stranke, da bi našla čim boljše podlago za ureditev provincial-

razvila trgovina med Reko in Italijo, od česar bo imela koristi naša država. Slednjič bo dr. Ninčić obvestil člane vlade o bodočem delu Društva narodov v Ženevi. Dr. Ninčić ostane v Beogradu nekaj dni, nato pa odide v Ženevo.

Beograd, 23. avgusta. (B) »Tribuna« piše iz Trsta: Naš dopisnik doznava iz zanesljivega vira, da je paritetna komisija končno našla osnovo za rešitev reškega vprašanja, ki bi bila, kakor se trdi v interesu Italije, Reke in naše države. Po tej osnovi bi Baroš in Delta pripadla nam kot naša delovna lastnina. Reka bi bila svobodna država, ki bi jo prvo leto upravljal sedanja skupna paritetna komisija. Glede našega izvoza preko Baroša so napravljene nekatere omejitve na korist Reke. V dobro obveščenih krogih upajo, da se bo to vprašanje še do konca tega meseca rešilo.

takrat. Vprašanje pa je, ali se bo to orožje enakomerno uporabilo v vseh delih države? Nahujskanim in zaslepljenim Nemcem, ki jih je sedaj že na stotisoče, je vsak »izdajalec domovine«, ki bi se poizkušal s Francijo samo pogajati. Ali bo mogoče, držati te do skrajnosti razpaljene mase v precepu? To je plašno vprašanje, od katerega je odvisna bodočnost Nemčije in Evrope

nih razmer v državi. V trenutku pa, ko je na eni strani izgledalo, da bo prevladal sporazum nad ošabnostjo, a na drugi strani da stoji pri vsej zaslepljenosti vendarle interes države na prvem mestu pred očmi, se pojavlja tudi pri onih ljudeh, ki zastopajo neki dejni program, nova akcija proti državi. Vlada je danes pozvana, da preišče situacijo in stori potrebni sklep. Da pa bo ta sklep delo vseh ministrov, se bo čakalo na prihod tudi ostalih ministrov, ki so odsotni. Razven tega se bo vprašalo tudi za mišljenje ministrskega predsednika g. Pašića, ki ostane še nekaj časa zven države. V vsakem slučaju mora vlada pokazati, da je država močnejša, nego vsaka organizacija.

Beograd, 23. avgusta. (B) Kakor se govori v tujakšnih političnih krogih, je vlada sklenila, da podvzame proti Radiću in njegovemu pokretu na firvaškem najenergičnejše ukrepe.

Beograd, 23. avgusta. (Z) Današnje »Vreme« pravi povodom poročila, ki ga je vlada prejela od našega poslanika v Londonu sledeče: Iz teh poročil izhaja jasno, da postaja Radićeva akcija odkrito veleizdajniška. List konča z argumentacijo s temile besedami: »Vlada je tudi dosedaj v mnogih slučajih imela razlog, da obtoži Radića radi veleizdaje, toda tega ni storila iz političnih in taktičnih razlogov, a deloma tudi vsled pomanjkanja dokumentov. Sedaj so vsi ti razlogi odpadli, ker je veleizdaja sedaj popolnoma jasna.

RADIĆEV BEG IN KLERIKALCI.

Beograd, 23. avgusta. (Z) Kakor javlja »Vreme«, se je vršila danes v Ljubljani seja vodstva klerikalne stranke, kateri je prisostvoval tudi njen vođa g. dr. Korošec. Na seji se je razpravljalo o držanju klerikalne stranke povodom odhoda Stjepana Radića v inozemstvo.

Beograd, 23. avgusta. (Z) »Tribuna« prinaša: Snoči so se vršila v Zagrebu posvetovanja Radićevih pristašev. Teh posvetovanj so se udeležili tudi delegati klerikalcev in muslimanov. Razpravljalo se je o splošni situaciji ter so posebno klerikalci bili ogorčeni radi Radićevega bega. Sklepi federalističnega bloka se drže v največji tajnosti. Vendar pa je več nego gotovo, da bodo muslimani in klerikalci izstopili iz bloka in začeli separatno akcijo. V bloku samem pa je mnogo nezadovoljstev, ki prete, se ocepiti in ustanoviti novo stranko.

Povratak g. Pašića.

Beograd, 23. avgusta. (B) Predsednik vlade g. Nikola Pašić se vrne v Beograd okoli 10. septembra. Gosp. Pašić je imel v Parizu važne politične sestanke s francoskimi državniki. Vsi rezultati so zelo povoljni za našo državo.

Iz seje ministrskega sveta.

Beograd, 23. avgusta. (B) Pod predsedstvom dr. Jankovića je na ministrski seji minister ver dr. Janjić poročal o evharističnem kongresu v Zagrebu, o čemer je bil izdan tudi uradni komunik. Nato se je razpravljalo o vprašanjih posameznih resortov in so bili nekaterim ministrstvom odobreni krediti. Dovoljena je bila podpora 50 tisoč dinarjev za postavitev spomenika kralju Petru v Dardi v Baranji. Odkritju spomenika bo prisostvoval tudi odposlanec vlade. Na to je bilo sklenjeno, da se sprejme poziv trgovinskih zbornic, ki bodo 25. t. m. organizirale kongres vseh trgovinskih zbornic v državi. Na kongresu bodo posamezni ministri ali njihovi namestniki razpravljali o nekaterih vprašanjih, ki zanimajo naše pridobitne kroge. Naposled so bile ministrom priobčene brzjovke, ki se nanašajo na ukinjenje reparacij od strani Nemčije in pa brzjovke, ki so dospele iz inozemstva o Radiću.

Prihod v Rim.

Pariz, 23. avgusta. (B) Italijanski list »Giornale d'Italia« javlja, da dr. Beneš dospe v Rim 28. t. m. in da bo razpravljaj z Mussolinijem o vprašanjih, ki se tičejo odnošajev med Italijo in Malo antanto.

Konec stavke na Grškem.

Atene, 23. avgusta. (B) Delavci v pirskelem pristanišču so pričeli zopet z delom. Stavka delavcev v Solunu ni uspeła. Ravno tako tudi ne v drugih mestih. Vsi listi odobravajo energično stališče vlade.

Za sanacijo nemške marke.

Berlin, 23. avgusta. V gospodarskem odseku državnega zbora je izjavil finančni minister dr. Hilteding, da se žal ni izpolnila nada, da bi se vsled močnega pritiska finančnega vijaka mogoče vzpostaviti ravnotežje v proračunu. Vpisovanje zlatega posojila se vrši razmeroma zelo povoljno. Inflacija ne sme dalje trajati, tako iz socialnih momentov tudi iz finančnih razlogov. Ker je rešitev finančnega vprašanja predvsem nepolitična, se definitivna rešitev istega ne more pričakovati od sredstev obdavčenja, kakor tudi ne od posojila samega. Najbolj se mora na razvoju razmer obzaloovati, da obstoja momentano nasprotje med valutno politiko in potrebščinami nemškega gospodarstva. Govornik želi omejitve denarnega trga in nekega gotovega pritiska na gospodarstvo, da bi le to zmanjšalo svoje zaloge v gotovini in izdalo svoje devize in inozemske efekte, tako da bi ti prišli v državne roke in bi se preprečilo nakup deviz. Postopanje proti predvidenemu razglasu glede deviz se bo kazovalo z ječo in kontiskacijo premoženja. Kot protivrednost za devize naj se nudi, kakor si to izbere oddajatelj, ali zlato posojilo ali pa prepis na zlati konto. Ako pa plačilo deviz očitno ni mogoče, se bo sprejelo plačilo v papirnatih markah primerno zlati vrednosti. Končno zahteva spremembo državno-bančne politike.

INVALIDSKI ZAKON.

Beograd, 23. avgusta. (B) Po pristanku ministra pravde dr. Perića izdelujejo zastopniki invalidov in rezervnih častnikov spremembe in dopolnitve invalidskega zakona, da bi se popravilo več napak, ki jih ima ta zakon. Tako popravljene odredbe se bodo predložile narodni skupščini v rešitev. Zakon o invalidih bo eden prvih, o katerem bo sklepala skupščina ter bo proglašen kot nujen.

REDUKCIJA URADNIŠTVA.

Beograd, 23. avgusta. (B) V ministrstvu za agrarno reformo je podpisan ukaz o redukciji večjega števila nižjih uradnikov pri agrarnih uradih na podlagi člena 76 zakona o civilnih uradnikih.

UREDITEV NAŠIH TRGOVSKIH KONZULATOV.

Beograd, 23. avgusta. (B) Ministrstvo trgovine je v sporazumu z ministrstvom za zunanja dela začelo z delom za ureditev naših trgovskih konzulatov v inozemstvu, da bi se na ta način pomagalo našemu trgovskemu svetu ter naši trgovini in industriji. Vlada bo dovolila subvencijo in bo s posebnim pravilnikom uredila pravice in dolžnosti trgovskih agentov in agencij v inozemstvu.

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 23. avgusta. V Avstriji je bilo danes lepo, milo vreme. Zjutrajni močni zapadni veter v podonjavju je pojenjal. Temperatura ni bila nad 23 stopinj. Južnozpadno od Irse se je pojavil minimum, ki bo imel za posledico lepo vreme v tujakšnih kraljih. Vendar pa njegov daljši obstanek ni gotov. Napoved: jasno vreme, nekoliko toplejše, južni vetrovi, polutiranjem lepo vreme, stalnost negotova.

Današnje pireditve.

V Ljubljani:

Kino Matka: »Dziu Džicue«.

Kino Ideal: »Gospodar morja«.

Kino Tivoli: »Izgineca hiša«.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:

Tekoči teden: lekarna Prohazka na Jurčičevem trgu, Ustar na Sv. Petra cesti in Jošt v So. Šikl Celovška cesta.

Vsebina francoskega odgovora na angleško noto.

(Konec.)

Pariz, 22. avgusta. (Agence Havas.) V francoskem odgovoru se pravi dalje: Francija obnovitvenega dela gotovo ne more prekiniti, ne more ga pa na svoje lastne stroške nadaljevati. Ona priznava svoj dolg napram nekaterim zaveznicom, vendar pa imajo v smislu mirovne pogodbe osebnost in stvarne škode brezdvomno prednost pred vojnimi stroški. Ni nikakega povoda opustiti skupno cenitev nemške obveznosti, temveč plačilna zmožnost Nemčije se mora periodično oceniti, da se posamezne zapadlosti lahko spremenijo po okolnostih. Končnojavna cenitev pa ne odgovarja namnu avtorjev mirovne pogodbe. To bi bilo le plačilo za manevre Nemčije, ki bi potem ko bi se oprostil svojega notranjega dogla in zmanjšala denarni dolg vsled svoje neizčrpane tehnične sile zopet povzdignila in zmagovalno postavila svoje lastno blagostanje nasproti pravičnim svojih upnikov. Francija je pripravljena po nehanju odpora na spravi način preiskati vprašanje obnove Nemčije in reparacijskih plačil. Vendar pa se ne smejo reparacije žrtvovati vzpostavitvi gospodarskega bogastva, ki se je zrušilo le trenutno. Francija in Belgija participirata s 60 odstotki na terjatvi zaveznicov.

Ker očita Anglija Franciji, da ji manjka pozitivnega smisla, kaj bi se reklo o družbi, kjer bi delničarji, ki predstavljajo 60 odstotkov aktivnega kapitala, od katerega posedujejo samo 20 odstotkov, prišli v večino. Francija je vedno pripravljena razgovarjati se v prijateljskem duhu z Anglijo in zaveznicami o tem vprašanju. Lahko bi bilo spozнeti se glede lažjega plačevanja nemškega dolga s strani reparacijske komisije na neki določen čas, pri čemer bi se pretres plačila vojnih dolgov odložil na isti datum. Francija in Belgija ne mislita, da hoče Anglija zahtevati plačilo medzavezniškega dolga pred plačilom reparacij, kajti Francija mora, da

se znebi tega dolga, prej zopet doseči svojo davčno moč. Nedvomno je v interesu Anglije, da se Nemčija zopet opomore, gotovo pa ni v angleškem interesu, da se Francija poniža. V dodatku k noti se ponavljajo paragrafi note, pri čemer se z njimi sporejajo francoski odgovori.

Glede varnosti se glasi ta odgovor: Angleška nota pravi, da je Anglija ponudila zaveznicom diskusijo o tem vprašanju. Predlog je bil od Belgije z vso pristranostjo sprejet. Nota naglašala francosko ponudbo, da bi vprašanje varnosti, ker ni v zvezi z poruširskim vprašanjem, imelo za posledico zopetno zavlačenje diskusije. Belgija se bo spominjala, da Anglija ni pripravljena udeležiti se kakršnegakoli dogovora glede teritorialne varnosti Belgije. Nota dela razliko glede sličnih obveznosti napram Franciji in povdarja končno, da je nadaljevanje pretresa tega vprašanja vsled ravnodušnosti Francije brez koristi.

Poincare odgovarja: ta paragraf angleške note potrjuje naše nazore. Zares smo izjavili, da bomo v slučaju, da se obe vprašanji, zasedba Poruhrja in varnosti, ločita, jako srečni, ako se bomo mogli z Anglijo o vprašanju varnosti pogovoriti. To pomeni očitno: Mi se razgovarjamo takoj, ako vi hočete. Vendar pa ne združujemo s tem kakih drugih od teh popolnoma različnih vprašanj.

Poincare dodaja, da je Francija dovolj pokazala, da je pripravljena razpravljati v vseh vprašanjih glede utrditve miru. Imela je celo zadoščenje, da je lahko rekla, da ji britanski zastopnik pritrjuje. Francija je tudi pripravljena zopet nadaljevati pretres varnostnega vprašanja, toda le proti uspešnemu jamstvu pred novim napadom, kajti nadaljevanje pretresa ne sme imeti smotra, da jo oropa v celoti ali deloma njenih pravic do odškodnine.

Razširjenje enotnega starostnega (pokojninskega) zavarovanja nameščencev na teritoriji vse države.

Izvedno, da je že dalje časa v teku akcija, da se starostno zavarovanje zasebnih nameščencev, kakoršno obstoji danes že v Sloveniji in Dalmaciji, razširi na teritorij vse države. Določbe zavarovanja naj bi se seveda izboljšale in prilagodile prilikam in potrebam v naši državi. Zastopniki več različnih organizacij zasebnih nameščencev so že začelkom julija meseca t. l. na nekem svojem zborovanju v Zagrebu sklenili resolucijo, ki zahteva, da se to zavarovanje izvede na naslednji način: Kot podlaga enotnemu zavarovanju naj bi služil revidirani zakon o pokojninskem zavarovanju nameščencev za Slovenijo in Dalmacijo od 12. 5. 1922. Zavarovanje naj bi bilo centralizirano. Upravo naj bi posredovali oblastni zavarovalni zavodi. Zavarovane naj bi bile vse skupine zasebnih nameščencev, t. j. poleg onih vrst, ki so v Sloveniji n. pr. že zavarovane, tudi vse osebe sploh, ki spadajo n. pr. v Slovenijo in Dalmacijo pod t. j. zakon o trgovskih nastavljenih z dne 16. 10. 1910. Samouprava zavodov naj bi bila v rokah delojemalcev, nadzorstvo pa v rokah delodajalcev. Zavarovanje naj bi stelo na kapitalnem kritju. Kako naj bi končno izgledalo enotno zavarovanje, je danes še težko reči. Predvsem pa so nekateri izrekli pomisleke, da bi bilo umestno, ustvarjati poleg že obstoječega centralnega ura-

da za zavarovanje delavcev, ki je sedaj zaenkrat v Zagrebu, še drug tak velik centralni urad posebej le za pokojninsko zavarovanje zasebnih nameščencev, kar bi bilo že samo glede na upravne stroške neekonomično. Tudi enotno pokojninsko zavarovanje delavcev in nameščencev naj bi izvajal že obstoječi centralni zavarovalni urad. Vsekakor bo to vprašanje treba še temeljito preučiti z ekonomičnega in strokovnega stališča.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Nedelja, 26. avgusta: »Za pravdo in srce«. Izven.

Ponedeljek, 27. avgusta: »Hamlet«. Izv.

Opera:

Sobota, 25. avgusta: »Nikola Šubic Zrinjski«. Izven.

Nedelja, 26. avgusta: »Gorenjski slavček«. Izven.

Ponedeljek, 27. avgusta: »Gorenjski slavček«. Izven.

— Gospodična Zikova-Minka v »Gorenjskem slavčku«. Pri predstavah »Gorenjskega slavčka« v nedeljo dne 26. t. m. in v ponedeljek 27. t. m. bo pela Minka prvič gđ. Zdenka Zikova, ki je to vlogo že po gledaliških počitnicah in v najkrajšem času naštudirala. Opera »Zrinjski« se v pri- zori v soboto dne 25. t. m.

R. S.:

Nekaj spominov iz Nemške Avstrije.

(Nadaljevanje.)

Pred prostornim trgovskim sejo je pojavila policija na konjih, ki je zaprla vse dohode v park pred cerkvijo, odkoder je prihajalo živahno govorjenje in kričanje. Tam sem opazil veliko množico ljudstva. Na veliko začudenje sem zvedel od postarne žene, da se vrši zunaj na prostem gledališka predstava. Rado veden sem kupil vstopnico — stojišče za 3000 kron, da sledim igrokazu, ki se je malo prej začel. Igrali so »Jedermann, Geschichte eines reichen Mannes«, igrano nabožno vsebino — boj med Bogom in hudičem za bogatstvo dušo, v prav srednjeveškem smislu na kaj primitivnem odru. Igralci so prihajali kar od strani izza grmovja, v družbi igre pa je stala tudi cerkev, odkoder so prihajali duhovni. Gledalcev je bilo nad 500, skupiček igre pa je bil namenjen fondu za nabavo novih cerkvenih zvonov. Spomnil sem se na Ljubljano, a še v fantaziji si nisem mogel predstavljati, da bi se pri nas priredila takale predstava, račun na stopnicah nemške cerkve. Pač je Gradec precej večji od Ljubljane, a imamo pri nas vse drugače finišni čut in smo kaj izbirični.

„Jutrovci“ na svojem demagoškem delu.

»Problem sanacije naše države je, kako Hrvate ozdraviti državnopravne bolezni in jih pridobiti za aktivno politiko. Demokratska stranka, poučena iz težav polpreteklega časa, vidič, kako je vse njeno delo skoro onemogočeno, ker ni sukurza iz Hrvatske, inja največji interes, da pridobi celokupno hrvatsko zastopstvo za pozitivno delo. Prav poseben interes pa imajo na tem prečanski demokratija, ki na licu mesta vidi vse one pogrške, ki tako bistveno škodujejo državnim idej.«

Tako piše »Jutro«, z dne 23. t. m. v svojem uvodniku, ki je zmešan in konfuzen do skrajnosti. Inteligentni bralec dobi vtis, da ga je pisal človek, ki bo-leha na paralizi. Enkrat pravi doslovno, da je »hrvatsko vprašanje bilo samo lestvica, po kateri je velerbska stranka splezala do moči, malo pozneje pa odkritosrčno prizna, da je »Jugoslavija narodna država Hrvatov, Srbov in Slovencev. Ne more se jo primerjati z Madžarsko. (Bravo »Jutro«!) In še tako zagrižen fanatik bo zaman dokazoval, da hočejo Srbi Hrvatom vzeti narodnost ali Slovincem knjižni jezik in vero. Mase morajo prej ali slej spoznati, da so ti strahovi abotni in se torej z metodami, ki so se uporabljale zoper Madžare, ne more nastopati v narodni državi, v lastni svobodni domovini.«

Tako konfuzno piše tedaj »Jutro«, ki trdi že cele mesece, da je NRS velerbska stranka, ki pa je to trditve že večkrat odkritosrčno prekalico, tako n. pr. v včerajšnji številki v enem in istem uvodniku. »Jutro« hoče mo pomagati do zdravia, zato pa ga sponinjam na izid občinskih volitev v Srbiji in v Črni gori. Vsakemu izobražencu mora biti znano, da je pri teh volitvah nastopila izrazito »srbska stranka« z ravnostnim imenom ter da je zbrala okoli sebe le par sto glasov! Medtem pa je dobila NRS najmočnejša skupina v državi največ glasov ter je zlasti zaznamovala napredek v Beogradu. Te svoje zmage pa ni dosegla zaradi svoje koruptne politike, ki jo očitajo demokratje v poželju po vladi NRS temveč zaradi svoje politike širokih mas. V tem oziru je zlasti znakovito, da so volili NRS mali ljudje, kakor delavci, kmetje, branjevali, mali obrtniki, mali trgovci, upokojevalci, invalidi in sploh nižji sloji, demokrate pa veletrogovci, velebankirji in različni bogataši.

Pa da preidemo k problemu sanacije naše države, ali kakor pravi »Jutro«, »kako Hrvate ozdraviti državnopravne bolezni in jih pridobiti za aktivno politiko?« V teh »Jutrovih« besedah se zrcali višek demokratske demagogije in korupcije. Pomisliti namreč moramo, da je takozvano »hrvatsko vprašanje« ustvaril bivši minister in demokratska korifeja Pribežević! Ta je s svojimi odredbami, hotel uničiti Radica, razburil vse hrvaški narod in ga v svoji slepoti direktno k Radiću nagnal! NRS, ki je bila po svetovni vojni vsled desolantnih razmer, predvsem v Srbiji zaposlena, je še pravočasno spoznala škodljivo demokratsko politiko ter se je otrešla demokratov. »Jutrovo« blebetanje, da bodo demokratje razrešili hrvaški problem je abotno, kajti nobena stranka v državi ni tako osvojevana kakor demokratska. In štom sveta je znano, da se najlepši demokratski načrti spreminjajo v govno.

Takozvani »hrvaški problem« bo rešila NRS. Po Radićevem begu v inozemstvo se na Hrvaškem razmere bolj-šajo. Po naših informacijah se pripravljajo v hrvaški politiki važen preokret, ki deluje za sporazum z Beogradom.

Položaj rudarske stavke.

Rudarska stavka prihaja v akuten položaj. Tega se zaveda predvsem Trboveljska premogokopna družba, ki je pričela razpošiljati sledeča obvestila: »V Kočevju, Trbovljah, Laškem in Rajhenburgu je vpostavljen obrat in se je včeraj producralo preko 100 vagonov premoga in se upa do-seči še ta teden znatno višjo produkcijo. Cementarna v Trbovljah je v polnem obratu, istotako opekarna v Trbovljah in apnenice v Zagorju. Število delavolnih narašča od dneva do dneva. Od skupnega staleža 9500 delavcev jih dela že 2012. Ostali se zadržujejo od dela samo z najrazličnejšimi neresničnimi vestmi, da se vodijo pregovori med delavskimi zastopniki in družbo. Družba pa izjavlja, da se ne vrše in da se ne bodo vršila nobena pogajanja.«

Tako tedaj Trboveljska premogokopna družba, ki je pričela obenem širiti vesti zlasti v beograjskem časopisu, da je stavka politična, ker jo vodijo komunisti, in da se stavke ne sme smatrati kot običajno gospodarsko stavko. S tako časopisno propagando premogokopna družba že vnaprej odbija vsa pojasnila stavkovnega odbora, ki bi že davno moral stopiti v stik zlasti z beograjskim časopisem. Trboveljska premogokopna družba pa gre še naprej. V svoji nervoznosti vsled dolgotrajajoče stavke je pričela uporabljati že nasilna sredstva, da bi spravila rudarje na delo. Njen obratovodja Hauk n. pr. je začel, kakor nam poroča krajevni odbor NRS, poditi rudarske rodbine, katerih očete so v stavki, iz stanovanj. Naš list je Trboveljski družbi že povedal, da je tako nasilno ravnanje protizakonito in da si mora izposlovati Trboveljska družba od sodišč tozadevne pravomočne sodbe, na podlagi katerih bodo mogla potem sodišča spraviti rudarje ekskuzivnim putem iz stanovanj. Dosedaj pa Trboveljska družba nima pravice deložirati svojih rudarjev, četudi ima svoje zavezničke pri »Jutrovcih«.

V zadnjem času je krajevna organizacija NRS v Trbovljah naprosila g. Emila Stefanovića, da bi prišel v Trbovlje v svrhe debate v zadevi meznega gibanja. Ta se je odzval in na daljš, resne debate so se odzvali pristaji vseh strank. Razvil se je šod, na katerem so navzoči pozvali glavnega tajnika NRS, da bi on prevzel vodstvo stavke. G. Stefanović pa jim je odgovoril, da morajo isto zaključiti predvsem vse organizacije brez razlike političnega naziranja, kar mora potrditi še javen šod, ker preti opasnost, da bi kaka opozicijska stranka v svoji strankarski zagrizenosti nalašč zlomila stavko.

Glavno tajništvo je takoj potem telefonskim putem govorilo z ministrstvom za šume in rude ter doseglo, da se bodo po-novno sklicala pogajanja, katerim bodo prisostvovali odposlanci ministrstva. Opozarjamo, da širijo klerikalci vesti, da je to njihova zasluga, kar pa iz danega položaja ni resnično. Vendar pa se nas to prazno govorjenje ne tiče, ker nam leži predvsem stvar na srcu. Glavno tajništvo je nato interveniralo pri dr. Lukanu, da se pogajanja čimprej skličejo.

Organizacija NRS.

— Opozorilo. Vsa zaupništva kakor tudi krajevne organizacije prosimo, naj nam čimprej pošljejo B-eksemplare, če jih še niso poslale. Glavno tajništvo.

Bolgarska vlada podpira makedonske begunce.

Beograd, 23. avgusta. (Z) Po poročilih, ki jih je dobilo ministrstvo notranjih del je izdalo bolgarsko ministrstvo notranjih del te dni 30 milijonov levov kot podporo tistim beguncem, ki so pribežali iz Makedonije v Bolgarsko.

IMOVINA BIVŠE ČRNOGORSKE DINASTIJE.

Beograd, 23. avgusta. (Z) Vprašanje razdelitve imovine dinastije Njegoš je stopilo v poslednjo fazo. Imovina se bo razdelila, t. j. uporabljena bo samo in posebno za državni blagor, kakor n. pr. za šole, bolnice in druge humanitarne cilje. V tem vprašanju se je dosegel sporazum med ministrstvom zunanjih del in med ministrstvom pravde.

Pred važnimi sklepi v Beogradu.

Beograd, 23. avgusta. (Z) Z oziranjem na zunanjo in notranjo situacijo v državi, je g. dr. Velizar Janković kot zastopnik predsednika vlade sklical za 25. t. m. sejo ministrskega sveta, na kateri se bo sklepalo o važnih stvareh. Do tega dne mora dospeti v Beograd tudi minister zunanjih del g. dr. Ninčić. Na tej seji se bo vlada lotila tudi reševanja reškega vprašanja. Za to sejo je g. dr. Velizar Janković pozval vse ministre, ki se nahajajo v državi, da prekinijo odmor in pridejo v Beograd.

Beograd, 23. avgusta. (Z) Predsednik vlade, g. Nikola Pašić se vrača dne 10. septembra v Beograd. G. Pašić ima v Parizu važne politične sestanke, katerih rezultati so zelo povoljni za našo državo, toda jih naša vlada drži v največji tajnosti.

VPRAŠANJE BERLINSKE CESTNE ŽELEZNICE.

Berlin, 23. avgusta. Glede na strašanski primanjkljaj v proračunu cestnih železnic je mestni magistrat sklenil promet cestne železnice v sedanjem obsegu ukiniti in vsemu osebju ob prihodnjem dopustnem roku odpovedati. Vendar pa se pripravlja vse potrebno, da se obrat zopet vzpostavi v obsegu, ki bo potem še mogel. Predvidena je ustanovitev čisto mestne obratne družbe, Z državo so se začela pogajanja za podporo, da se more vzdržati obrat. (W.)

IZGON NEMCEV IZ PORUHRJA?

Düsseldorf, 23. avgusta. 34 očitnih meščanov je baje prejelo izgon-sko povelje. (W.)

Preganjanje cerkve v boljševiški Rusiji.

Ruski cerkveni glasnik poroča imena škofov ruske cerkve, ki so jih ubili boljševiki. Preganjanje cerkve se je pričelo takoj v prvem letu boljševiške vlade. Prva sta bila ubita leta 1918 škof Makarij Orlovski in kijevski metropolit Vladimir, ki so ga boljševiki pred usmrtiljvo še mučili ter na razne načine žalili. Med drugim so ga na primer prisilili, da je moral skakati preko žice. Ravnotako je bil mučen astrahanski škof Mitrofor. Drugemu škofu, Androniku v Permu, so iztaknili oči, mu izrezali lica in so takega vodili po mestu ter ga potem utopili. Ko je poslal patrijarh Tihon v Permo črničevskega škofa Vasilija in vikarja Teofana, da preiščeta ta zločin, sta bila oba ustreljena. Škofa Ambrozija so boljševiki privezali h konjskemu repu in ga na ta način raztrgali. Škofa Nikodina so toliko časa bili z železno palico po glavi, da je izlidlil. Po njegovi smrti ga niti niso dovolili pokopati. Samarskega škofa Izidorja so natak-nili na kol. Škofa Platona v Revalu (danes je to mesto prestolnica Estonije) so boljševiki polili z mrzlo vodo ter ga toliko časa pustili na mrazu, da je zmrazil.

Mnogo jih je bilo usmrtenih, ne da bi se zvedele potankosti o teh grozodejstvih. Petrogradski metropolit je bil ustreljen leta 1922. Ta metropolit je bil pri ljudstvu tako priljubljen, da se ga boljševiki niso upali usmrtiti v Petrogradu, temveč so ga pre-peljali v Moskvo, kjer so ga obrili in preoblekli v zamariene cape, da je izgledal kakor kak berat. To pa vse zato, da vojaki niso vedeli, koga so imeli ustreliti.

Mnogo škofov so boljševiki ujeli in jih potaknili po raznih ječah. Škof Nikandor v Vijatki je bil trikrat zaprt, ravno v zadnjih tednih so boljševiki zopet zaprti škofa Filipa Smolenskoga, ki je bil tako priljubljen, da so ga morali tedaj, ko so ga zaprli prvič, na zahtevo delavskih strokovnih zvez izpustiti iz zaporu. Škof Ciril v Kazani se nahaja v ječi od leta 1922 dalje. Prav veliko število škofov je pomrlo po raznih nezdravih ječah.

Duhovnikov so boljševiki postreljali nad 1200. Neusmiljeno preganjanje cerkve v Rusiji je razumeti edino na ta način, da je večina sovjetskih komisarjev židov, ki smatrajo krščanski cerkev kot svojega osebnega sovražnika. Zato tudi obsoja ruski narod sovjetsko vlado kot židovsko.

pa je pohod še vzornejši, jim komandira na čelu poseben oddelek bobnarjev, kot sem imel to čisto videti po graških ulicah.

A temeljna ideja tega mladinskega pokreta ni morda obnovitev predvojnih razmer v Srednji Evropi, ona je realnejša in višja, to je spoznavanje lastne domovine, vseobča pobratimlja in složna skupnost vsega nemštva, ki naj gre za političnim ujedinjenjem, kajti šele če bo nemštvo prerajeno v tem smislu, če bo jako na znotraj, bo moglo žeti triumeve tudi na zunan. Nemška mladina pa bodi mogočna armada, ki stoji vsak hip na domovine braniku.

Mudil sem se tudi na graški univerzi, a aristokratski duh, ki tam vlada, me je neprijetno dirnil. Tu sem govoril tudi z asistentom geografskega in-stituta, ki me je prvi hip smatral za Bolgara. Par sob v institutu pa sem si mogel ogledati šele na posebno dovoljenje g. profesorja. V delavni študentovski sobi je bil na vidnem mestu na steni majhen zemljevid srednje Evrope, ki je prikazoval s črno označbo »izgubljene« a ne pozabljene nemške krajinje. Kot nemško je označeno vse naše Podravje z Mariborom in Ptujem, skoro do Celja, no, s koroško mejo pa so Nemci menda zadovoljni, in je vsa zemlja tudi nemška. Tako se torej celo v znanstvenem zavodu naleti na agitacijske lepake, G. asistent je bil sicer do

mene jako prijazen, tudi mi je vse podrobno razkazoval, nisem pa mogel na njem prezreti prešerne bahavosti, češ, poglej, kaj vse imamo mi »Kulturträgerji!«

Ba tudi to se opazi v Gradcu, da le-ži blizu slovenske meje, zato je treba iti le malo po ulicah in se ozreti po izložbah knjigarjev. V sleherni je v več izvodih razstavljena brošura: Die deutsche Kinderheit in Slowenien.

Tako iz graškega življenja jasno od-seva dvoje, troje značilnosti. Zelo raz-viti verski čut pobožnosti in zadovolj-stvo državne pripadnosti se spajata z idejo enotno organiziranega nemštva.

Pri nas pa je vse izprepleteno. Ver-ska, narodna in državna ideja se ne stapljajo, marveč križajo. Danes živimo v takih prilikah, da dober katolik ni vnet za tesno narodno in državno edin-stvo, on noče tako tesnih vezi z drugo-verskimi Slovani — on je separatist, a težko si je zamisliti zastopnika tesne narodne in državne skupnosti, ki bi bil obenem veren in organiziran katolik. Zato pa je pri nas zaenkrat tudi še iz-ključen skupen nastop na zunan, kar se nam utegne še v dogledni bodočnosti bridko maščevati.

(Dalje sledi.)

:: Zahtevajte povsod :: JUTRANJE NOVOSTI

Dnevne novice.

Važno za razstavljalce na ljublj. velesejmu.

»Jutranje Novosti«, ki so je že v kratkem času svojega obstoja radi svoje vsestranske in prvo vrstne vsebine splošno priljubile ter si pridobile naročnikov v vseh slojih našega naroda zlasti tudi na Hrvaškem in v Srbiji, bodo izšle ob priključitvi III. ljubljanskega velesejma v pomnoženi nakladi, ki je namenjena tudi za propagando v inozemstvu. Ta številka »Jutranjih Novosti« bo vsebovala članke v vseh evropskih jezikih ter se bo razposlala v inozemstvo. Zato priporočamo vsem, ki hočejo doseči s svojo reklamo uspeh, da oglašajo v našem listu, lastni v velesejmski številki.

Vsem onim razstavljalcem, ki bi želeli posebnih opisov svojih podjetij, razstavljenega blaga itd. v redakcijskem delu lista objavljamo, da bomo priobčevali take opise, podatke in obširnejše članke samo onih podjetnikov, ki inserirajo v našem listu. Natančnejše glede redakcijskega dela lista v uredništvu dnevno med 4. in 6. uropopoldne.

— Šumarij pri kralju. Udeležniki jugoslovenskega šumarskega kongresa, ki se je vršil v Ljubljani, so odšli včeraj popoldne na Bled, kjer jih je v parku dvorca »Suvorov« sprejel Nj. Vel. kralj Aleksander. Šumarij so poklonili kralju posebno spominsko knjigo o šumarjih in šumarstvu v Sloveniji. Kralj je bil zelo ljubljiv in šumariji, ki so mu priredili navdušene ovacije. Nato je bila priredena zakuska.

— Povodom imenovanja romunskega kralja Ferdinanda se bo vršila pojutrnjem na Bledu svečana služba božja, kateri bodo prisostvovali oboje kraljevski rodbini.

— Minister za vere v Ljubljani. V soboto zvečer potuje g. dr. Jančič v Ljubljano na vseslovenski kongres, na katerega se povabljen od predsedništva kongresa.

— Mednarodni kongres Rdečega križa. Včeraj jutraj sta odpotovala v Ženevo sanitetski polkovnik g. dr. Zarko Ruvidič in g. dr. Marko Lehov. Odpotovala sta na mednarodni kongres, da tam zastopata naš Rdeči križ. Kongres se bo vršil dne 16. t. m. v Ženevi.

— Kredit za zgradbo patološkega inštituta. Vlada je odobrila kredit treh milijonov dinarjev, ki se bo porabil za zgradbo patološkega inštituta na medicinski fakulteti v Beogradu.

— Kredit za šolstvo. Iz Beograda poročajo: Izdelan je novi proračun ministrstva prosvete. V tem proračunu ostanje kredit za osnovno šolstvo isti kakor doslej, dočim so se krediti za srednje šolstvo znatno znižali.

— Izplačilo doklad orožnikom. Ministrski svet je odobril izplačilo dodatkov orožnikom, ki so bili odpuščeni vsled pomanjkanja kredita. Orožniki bodo prejeli 1. septembra tudi dodatke za mesec avgust.

— Osebnost. Generalnim ravnateljem banke Slavije je bil imenovan g. dr. Ivan Bolč. Čestitamo!

— Nova kazenska zagovornika. V imenik kazenskih zagovornikov višjega sodišča ljubljanskega sta bila vpisana g. Fran Kršper, notar v Črnomlju in Lavoslav Sevnik, notar v Rogatcu.

— Z beograjske univerze. Rok za vlaganje prošnje za pristupitev k izpitu traja na vseh fakultetah beograjske univerze od 1. do 5. oktobra. Izpiti bodo trajali do 15. oktobra.

— Zagrebški župan na praškem kongresu mest. Vsa večja mesta naše države so dobila vabilo, da se po svojih zastopnikih udeležijo kongresa češkoslovaških mest, ki se bo vršil ob priliki otvoritve jesenskega zborovanja sejma v prvih dneh septembra. Zagreb bo na kongresu zastopal mestni župan Heinzl in dva občinska svetovalec.

— Čehoslovaki in državni jezik. Češkoslovaški pravosodni minister je izdal odlok, glasom katerega morajo vsi notarij tekom enega leta dokazati, da dobro obvladajo češkoslovaški jezik v besedi in pisavi.

— Z dopusta sta se vrnila policijski ravnatelj dr. Guštin in okr. pol. nadzornik Jože Haba.

— Iz policijske službe. Policijskemu nadkomisarju Gustavu Pušu v Mariboru je bil na predlog notranjega ministra podeljen naslov in značaj policijskega svetnika.

— Ukinitve baranjske županije. Na podlagi sklepa ministrstva notranjih del se ukinitve baranjske županije, a dva srezna te županije bosta pripadala bački županiji.

— Delavske legitimacije. Ministrstvo za socialno politiko namerava izdati delavske legitimacije, ki naj bi nadomestile delavske knjižice, ki so v raznih pokrajinah zelo različne. Ministrstvo se je obrnilo na zainteresirane organizacije za njihovo mnenje.

— Dne 2. septembra vsi v Kranju praznuje čitalnišne 60 letnice in odkritju spominске plošče pesniku S. Jenku. Čitalnica je eno najstarejših slovenskih društev in je ta njeni praznik takorekoč slovenski praznik.

— Po dogodkih v Kosovski Mitrovici. Po nedavnih krvavih spopadih med Muslimani in Srbi v Mitrovici se duhovni še niso pomirili ter se prvi kakov drugi pripravljajo na osvetlo. Poleg 10 mrtvih Turkov so bili najdeni še štirje. Vsi štirje mrtvi so muslimani, ki so bili prebodeni z nožem. Bodi se, da ti mrtvi niso poginili v zadnjih bojih, ker so se Srbi borili samo s samokresmi, medtem ko so muslimani rabili samo nože. Izgleda, kakor da gre tu za arabsko krvno osvetlo. Hišo Ferad bega bujajo vojaki, ker je Ferad beg izjavil, da ima zaupanja v orožnike. Meščanstvo je poslalo ministru za notranje zadeve štiri nove brozjavke, v katerih se zahteva zaenota okrožnega načelnika. V Mitrovici je bil prijet neki Arnaut s polno torbo nožev, ki jih je razdeljeval muslimanom. V Mitrovico je dospel armijski komandant in načelnik javne varnosti g. Lazic, ki bo vodil preiskavo o krvoprelitju na dan volitev. Oblastva so obveščena, da je Ferad beg pozval Arnaut na osvetlo. Pričakujejo, da bodo Arnauti 25. t. m. izvršili napad na brbe.

Dnevne novice.

— Jesenska porota v Ljubljani. Letošnje jesensko porotno zasedanje se prične v ponedeljek 10. septembra. Obravnave bodo trajale, v kolikor je sedaj predvideno, 10 dni. Dnevni red posameznih slučajev, ki pridejo do obravnave, še ni določen in ga objavimo takoj po razglasitvi, to bo v par dneh.

— Požar. V sredo zjutraj ob pol 4. uri je v Zalcu začelo goreti gospodarsko poslopje posestnika Kasmana. Od tega ognja se je vnela še mala hiša in gospodarsko poslopje Hermanovo ter so vsi trije objekti pogoreli do tal. Ogenj so lokalizirale štiri brigadne iz Zalca, Ložnice in Gotovelj. Da bi bilo vetrovno vreme, bi bila velika nevarnost tudi za ostala okoli stoječa poslopja. Vsed pomankanja vode je bilo gašenje oteženo. Kako je ogenj nastal, ni znano.

— V Mladinskem domu na Kodeljevem pri Ljubljani je bilo ukradeno ravnatelju Alojziju Kovačiču moška srebrna žepna ura, ženska srebrna ura in ženska zlata verižica, v skupni vrednosti 2000 Din.

— Vlom na Šišenskem kolodvoru. V Šiški so v vili neznani tatovi v delavnice državne železnice. Pokradli so tatovi koro znamke »Herkules«, tov. št. 151.477, črno pleksano, vredno 2500 Din, dalje težnico za 10 kg, dve škodelici iz medli 250 Din, žago za železo, 50 Din in pa kovinatni žetel, vreden 25 Din. O vlomih nimita niti železniška straža niti državna policija še nobene sledi.

— Vlom v barako. Neznani tat je v vili v barako Terezije Bezjakove na vrtu Tržaške ceste in je ukradel 5 kg grozdja, 2 kg slaščic, nekaj čokolade in srebrno moško uro, v skupni vrednosti 1600 Din. Ker se ti značilni barbarski vloni zopet ponavljajo v Ljubljani, ni izključeno, da se je zopet zbrala kaka organizirana družba mladih vlomilcev, kakršne smo imeli že dve v Ljubljani in katerih člani so še deloma po zaporih, deloma so se razpršili, eden pa se je v zaporu obesil. Na to nevarno družbo se opozarja posebno sedaj, ko se vršita v Ljubljani katoliški shod in velesejem, ki privabita tisoče tujcev v mesto naše varnostne oblasti, posebno pa tudi ljudstvo, ki najbode tudi samo previdno in naj se čuva pred temi nevarnimi zlikovci in predrznimi žepari.

— Dvojna nesreča. V bližini Rožne doline se je prekulnil v neki graben voz, na katerem se je vozil tudi pek Vidmar iz Dunajske ceste. Pri padcu je zgubil zlato uro, vredno 5000 Din. Ko se je vrnil na mesto nesreče, ni bilo več ure. Uro je brskotne ukradel eden treh nezancev, ki so pomagali dvigati voz. Policija je uvedla zadevno strogo preiskavo.

— V Radolici na Dolenjskem je ukradel delavec Najetič Pavel iz Kosinja sodelavca Gržanu in Mikšiču 400 Din gotovine. Pavlu Bačiču pa nekaj oblike in pa čevlje vredne 250 Din. Tatinski tovariš je neznano kam pobegnil.

— Ukraden ameriški potni list. Na povratku iz Amerike so odvzeli na meji Antonu Simončiču, doma iz Koni, občina Vace pri Litli njegov ameriški potni list in so ga poslali v svrhu uradne objave in potrdila na pristojni urad v Zagreb. Ko se je hotel Simončič vrniti v svojo novo domovino, je prošil, da mu vrnejo zopet potni list. Iz Zagreba pa so mu odgovorili, da so potni list že odposlali na občino. Ker potnega lista ni prejela niti občina niti pristojna pošta, je potni list brskotne kdo ukradel in se hoče izseliti pod tujim imenom v Ameriko.

— Predrzen vlom v Črnomlju. Neznani vlomilec je v vili v Črnomlju v trgovino z usnjem last čevljarja Alojzija Fabjana. Vlomilec je odnesel 17 kož finega črnega usnja po 300 Din to je 5100 Din, 4 telečje kože po 250 Din to je 1000 Din in 6 telečjih kož po 275 Din to je 1650 Din in pa 8 parov moških čevljev po 250 Din to je 2000 Din, torej v skupni vrednosti za 9750 Din. Vlomilec je prišel skozi okno v vežo, tam je odprl s tatinskimi ključem vrata od trgovine in odšel z ukradenim blagom po isti poti. Domače razmere je moral poznati in je imel gotovo tudi pomagalec.

— Ubegli deček. V ponedeljek 20. t. m. je odšel neznan kam 15letni deček Peter, kodrasti las, debelolicega obraza, male močne postave, oblečen v visnjevo delavsko obleko. Ako bi se kod okoli kladi, naj se ga blagovolji pridržati in podpisane starše obvestiti, da pridejo po njega. Delal je v predlinici, a je brez knjižice odšel. Naj ga nikdo ne vzame v službo. Vrniti se mora nazaj k staršem. — Primož Smolei, čevljar, Tržič 88.

— Zopetna zrakoplovna nesreča. Te dni se je dvignil pilot Škarac z redovom Nestorovičem v svrhu fotografiranja terena. V višini 100 metrov se je motor nenadoma vžgal in oba nesrečnika sta padla na tla. Škarac je zgorel obnemem z aparatom, njegovega tovariša pa so izveliki izpod goločnega letala. Zvijal se je v strašnih mukah in je čez eno uro umrl, ne da bi prišel k zavesti.

— Pegasti legar v Subotici. Zdravstvena oblast v Subotici je ugotovila šest težkih slučajev pegastega legarja, Ukrenje je bilo vse potrebno, da se epidemija ne razširi.

— Dekleta po 300 dinarjev. Železniška policija v Novem Sadu je zaprla nekega Dragiča, ki je med vožnjo v vlak posilil neko dekle Loš iz Starega Bečija. Po svojem dejanju je skušal skočiti iz drvečega vlaka, kar pa so preprečili njegovi sopotniki. Pri zaslišanju je izjavil, da stoji v trgovski zvezi z lastnikom neke zemunske javne hiše, ki mu plača za vsako dekle 300 dinarjev.

— Beg nevarnega zločinca. Iz zapora v Kikindi je pobegnil nevarni zločinec Marinko, ki ima na vesti 7 umorov in nad 50 razbojstev. Z njim je hotel pobegniti tudi njegov zvesti opreda, kar pa so pravčasno zaznali in ga utaknili v trdnjevo celico. Ko je drugi dan letniški paznik odprl vrata, ga je našel obešenega na vratih. Obesil se je na trak, ki ga je napravil iz hlače.

— Starac in mlada dekleta. Subotička policija je prišla na sled nekemu 60 letnemu Temajliju iz Albanije, ki je vzel pred dvema mesecema v službo neko 12letno dekle Marico Nagy, ki jo je uporabljal kot vir svojih dohodkov. Dekletce je oskrnil neki kapetan in za njim se precej drugih. Starac je uvidel, da je ta posej dobikanosen in si je v kratkem času preskrbel še nekaj deklet. Obiskovalcev, ki so plačevali orgije z dragim denarjem, ni manjkalo. Poleg starca je policija zaprla tudi vse odrasle »cvetke« in njihove kaviirje. Proti staršem mlajših deklet pa je bila uvedena preiskava.

— Nenavaden vzrok smrti. Rudolf Serka, višji stavbeni svetnik pri južni železnici na Dunaju je čakal tri doje leta, da mu nakaže stanovanjska oblast stanovanje. Ko je že skoraj obupal, da bo imel še kdaj svoj lastni dom, je dobil nekega dne odlok, da se sme preseliti v neko lepo hišo. Serka je vest tako razveselila, da ga je zadela kap. Prepeljan je bil v bolnišnico, kjer je kmalu nato umrl. Tako je moral zametati svoje stanovanje s hladnim grobom.

— Nenavni oče. V Novem Sadu sta se v zadnjem času pripetila dva slučajja, ki nam jasno kažejo, kam dovede človeka pomanjkanje moralnega čuta. Neki novosadski trgovec je že delj časa pohotno gledal na svojo 13letno hčerko in jo je te dni posilil. Istočasno pa je policija odkrila, da je živel čevljar Jančič v krvoskranskem razmerju s svojo 13letno hčerko. Njegova žena je zato vedela, pa se ni upala naznati. Radi tega sta se čisto prepirala. Oba se bosta morala zagovarjati pred sodiščem.

— Eleganten vlomilec. Beograjska policija je že delj časa zasledovala neznanega vlomilca, ki je redno obiskoval stanovanja premožnejših meščanov in se preskrbel z denarjem in blagom. Končno so vendarle prišli nekega Pera Panica, ki je priznal precej svojih »tahnil« obiskov. Peri je slo zelo dobro in je živel zelo razkošno. Sedaj pa čaka v celici na pravično kazen. Da mu ne bo dolgčas, so zaprli tudi njegovo ženo, ki ga je često zvesto podpirala.

— Tatinski požigalec. Neki Ante Kovačič z Ugljana v Dalmaciji je dolgo časa razmišljal, kako bi prišel do denarja. Končno je sklenil zažgati gospodarsko poslopje nekega sovaščana. Ko je poslopje gorelo, so pritekli vsi domači iz stanovanjske hiše gasiti. On pa je šel mirno in brez vsake ovire v hišo in tam izmaknil 30 tisoč kron ter nato zbežal v Split. Ko je zvedel, da ga policija zasleduje, je neznano kam pobegnil. Lastnik trpi več stotisoč kron škode.

— Kranjske novice. Tega dne pridejo obiskat naše društvo Cercle français člani francoskega geografskega društva mesta Lille, čegar tragično vojno usodo vsakdo pozna. Pri tej priložnosti moramo poudariti, da nas zelo veseli, da smemo pozdraviti bratske Francoze v svoji sredi. Cercu in njegovim damam popolnoma zapamto tako glede ljubeznivosti kot tudi bufeta. Samo eno naj bi naše društvo upoštevalo, da namreč studejalo vrli lillski geografi na tem izletu Vzhodne Alpe in da so pri tej priliki prišli tudi k nam kot alpskim prebivalcem, niso pa prišli proučevati Balkana. Člani cercu naj zato nikar preveč ne omejuje naših balkanskih razmer! Poleg tega moramo opozoriti svoje francoske goste na našo slavno Napoleonovo dobo, ki je bila žal tako kratka.

— Celjske novice. Lepo solnično vreme, katero je zopet minule dni zavladalo pri nas, je zelo ugodno kmetovalcem, kateri sedaj pridno spravljajo pod streho otavo, katere bo istotako letos v izobilju, kakor je bilo sene. Tudi drugemu rastlinstvu tople vreme ugaja, posebno vinogradom. Jutra so okrog Celja sicer meglena in hladna, dnevi pa so vendar še lepi in vroči. — Mestni magistrat razglašja, da so se v mestni klavnic primerne znižale pristojbine izvoznikarjem, kateri koljejo živino v mestni klavnici.

— Novi mostič čez Sušnico nasproti javne bolnišnice je že skoro dogotovljen. — Na mariborski razstavi so častno udeleženi s svojimi izdelki tudi razni celjski obrtniki. Te dni je ravno obletnica, kar se je lani vršila v Celju obrtna razstava, katere prireditelji dnevi so vsem gotovo še v spominu. Merodajni činitelji naj bi za prihodnja leta priredili v Celju zopet kaj enakega, da se naše mesto, v katerem cveto obrt, industrija in trgovina, zopet malo pokaže zunanjemu svetu. — Tujcev-letoviščarjev še imamo vedno precej v našem mestu. Kmalu pa bodo pričeli odhajati, potem pa bo poživelo naše ulice zopet dijaštvo, katero se v kratkem povrne pozivileno s šolskih počitnic. — Razceljske vinorodne griče so se že pričeli oglašati klopoti, ki nam oznanjajo bližajočo se jesen in z njo čase vinske trgatve. Vinogradniki še imajo stare zaloge vina, katerega skušajo najbolj potom vinočete spraviti v denar, da bodo za novi pridelek imeli na razpolago posodo.

— Mariborske novice. V nedeljo dne 26. t. m. ob 10. uri popoldne se vrši v svrhu ustanovitve podružnice Zveze čebelarstva društva za Slovenijo čebelarski siod v dvorani mariborskega okrajnega zastopa. — Vsed razveljavljenja volitev in razpusta dne 7. aprila izvoljenega odbora kovinsko-obrtno zadruga se vrši v soboto dne 25. t. m. ob 7. uri zvečer v hotelu »Kosovo« izredni občni zbor zadruge v svrhu novih volitev. — Jurija Vidoviča iz Smarja pri Ptujju je njegov sosed Josip Vidovič zaradi škode, ki mu jo je napravil na polju, tako pretepel, da mu je prizadejal težke telesne poškodbe. Vsed tega je bil Josip Vidovič od okrožnega sodišča obsojen na en mesec ječe. — 26letni posestnikov sin Josip Hutter iz Dravogradske okolice je dne 1. julija t. l. v vinlenem stanju povabil Alojziju Jamnikovo na skupno zabavo. Ker mu je dekle to odklonilo, jo je z nožem trikrat zabodel v prsni ter na to pustil ležati v nezavestnem stanju. Jamnikova je v svoji tožbi proti nasilniku zahtevala 50 tisoč dinarjev odškodnine. Sodišče je obsodilo Hutterja na eno leto težke ječe ter na plačilo tisoč dinarjev odškodnine Jamnikovi in na povračilo sodnih stroškov.

— Znižani vizum in 33% znižana vožnja za osebnih in brzovlake je dovoljena posestnikom VI. vzorčnega velesejma v Pragi v dneh od 2. do 9. septembra. Brezplačna pojasnila daje češkoslovaški konzulat, Ljubljana, Breg 8 in Aloma Company d. z. o. z. v Ljubljani, Kongresni trg 3.

— Kino »Vodmat«. V petek dne 24. v soboto dne 25. in nedeljo dne 26. avgusta t. l. »Smrtonosna lestva« v 6 delanjih. Prvorstni cirkus: fina vohunska afera, zanimiva od začetka do konca, ko junaški kapetan premaga leva. Ponedeljek 27. t. m. »Pot Hanelice v nebesa«. Vsak večer ob 8. uri sodehje godba.

— Običajne in posebno dolge valjčke z večletnim jamstvom »STOEWER«, zastopstvo Ljubljana, Šelenburgova ulica 6-L.

— Narodno zdravstvo. — Spolno zdravstvena razstava v Osljeku. Društvo za povzdigo umetnosti in znanosti v Osljeku je te dni otvorilo spolno razstavo. Razstavljene slike in modeli predočujejo anatomije spolnih organov, razne vrste boleznih, možnost prenosa bolezni na otroke, kakor tudi na oči in usta odraslih itd. Razen tega predstavljajo slike možnost in način ozdravitve. Slike in modele je dalo na razpolago ministrstvo za narodno zdravje in zdravstveni odesk v Zagrebu.

Novosti iz Primorske.

— Romunski kralj v Gorici. V sredo je obiskal romunski kralj Ferdinand Gorico. V njegovem spremstvu se je nahajal prestolonaslednik Karel in princezinja Marija in Ileana. Južinal je v Hotelu pri pošti. Po južini si je ogledal gorško okolico, kjer so se bili luti boji, naker se je odpeljal na Bled. Avtomobil je vozil sam.

— Spletke proti slovenski duhovščini na tržaškem ordinarijatu. Neki tržaški list je priobčil pred par dnevi pismo »bednega duhovnika na deželi« v Istri, ki opominja novega škofa, da je v njegovem interesu, da počisti ordinarijat. V škofijskih pisarnah je namreč še nekaj slovenskih duhovnikov in to ne da tistemu Italijanu miru, ker bi najraje videl, da bi jih novi škof poglal čez prag. »Istrska Rileč« je postavila umestno vprašanje: »Mar ni ordinarijat za vernike in duhovnike. Ali je možna pri nas institucija, ki bi izvajala politične cilje: asimilacijo Slovanov in ubijanje njihovih duš? Dusevni boj je večji greh nego telesni. Ali more to izvajati tisti, ki naj širi ljubezen Odršenikovo med narodi? Tak duhovnik so največji agitatorji proti naukom Kristovim, ker jim je nadvsem njihov nacionalizem, ne pa ljubezen do bližnjega. Novi škof dr. Fogar je človek visoke kulture, blagega srca in bogat na izkušnjah, zato se ne bo oziral na pisarenje takih svojih duhovnikov, hodil bo po poti, ki mu jo je določila predvidnost: deloval bo blagotvorno, ne pa razorno, širil bo ljubezen na vsa sovraštvo.

— Zagoneten zločin na Opčinah. Te dni sta dva dečka, stikaje za pitčimi gnezdi naletela na razmesarjeno moško truplo, ki je ležalo v neki goščavi blizu Dola. Stekla sta v vas in javila slučaj orožnikom. Na lice mesta je odšlo nekaj orožnikov in precej domačinov. Na lice mesta se jim je nudil grozen prizor. Neznane se je bil ves razmesarjen na n vratu so se videli znaki, ki jasno kažejo, da ga je neznani morilec škčal za vrat in ga bil s kamenjem po glavi in telesu. Nesrečneža ni mogel ulčie spoznati. Nekateri domnevaljo, da gre za nekega godca, ki je par dni igral v nekaterih gostilnah. Vendar pa ne pozna nihče njegovega imena. Strašen zločin je vzbudil med domačim prebivalstvom mučen vtis.

— Primerna nagrada. V Trstu so napravili izložbo neokusnih predmetov, ki jih nahajamo po raznih stanovanjih: neumetniški kipi, brezizrazne slike, vzdolžna stenska preproga s popisanimi razglednicami in slični brimborim. Najzanimkejša navliaka je dobila prvo darilo: poln koš starih avstrijskih nežigosanih kron.

Sport in turistika.

NOGOMETNA TEKMA V MARIBORU.

V soboto dne 1. in v nedeljo dne 2. septembra vsakokrat ob 5. uri popoldne se vrši prijateljska nogometna tekma med jugoslovenskim športnim klubom »Orient« iz Sušaka in prvim mariborskim športnim klubom.

Šolstvo.

— Na deški meščanski šoli v Mariboru je pričetek ponavljanih izpitov v sredo dne 5. septembra t. l. ob 8. uri. Izpiti trajajo po potrebi do petka dne 7. septembra. Vsi dijak, ki hočejo položiti izpit, se morajo zglasiti prvi dan, na vsak način pa v teku navedenih treh dni k izpitovanju. V teh dneh se vršijo tudi morebitni drugi izpiti. V ponedeljek dne 10. in v torek dne 11. septembra je vpisovanje za vse razrede. Učenci, ki vstopijo v 1. razred, se morajo izkazati z zadnjim šolskim izpričevalom, krstnim listom, domovnico in z izpričevalom o cepljenju. V 1. razred se sprejmejo učenci, ki so dovršili 5. šolsko leto in imajo v jeziku in računstvu vsaj red »2«. V drugih predmetih bodi povprečni red takisto »2«. Iz okoliških občin bo sprejetih le toliko učencev, kolikor bo dovolj prostora. V sredo dne 12. septembra je ob 8. uri božja služba, v četrtek dne 13. septembra pa pričetek rednega pouka. Ker je višji šolski svet v odloku z dne 2. avgusta 1923, šte. 6781, odmeril za izpitovanje in vpisovanje zadosti dolgo dobo, se ravnateljstvo ne bo oziralo na poznejše prijave glede izpitov ali vstopa. — Ravnatelj.

Iz društvenega življenja.

— Nabavljaina zadruga drž. nameščencev v Ljubljani opozarja svoje člane na izreden občni zbor, ki se vrši dne 25. avgusta t. l. ob 20. uri v dvorani Mestnega doma. — Upravni odbor.

Dopisi.

— Slovenska Bistrica. V soboto dne 18. t. m. je nevihta spremljana z gosto in debelo točo zopet obiskala naše Spodnje Pohorje in napravila v občinah Tinje, Kovčavaja, Ritoznj, Bukovec in Gabernji v vinogradih in na polju velikansko škodo. — Olepševalnemu društvu bi najino priporočali, da popravil oziroma odstrani one na vandalski način poškodovane klopi v kolodvorskem drevedoru, ki nikakor ne delajo čast olepšanju mesta. Vsekakor bi se naj zanimalo tudi za storilce, ki so se že ponovno izkazali s svojim divjim junaštvom.

Podpirajte Jugoslovnsko Matico.

Vremensko poročilo.

„Jutranje Novosti.“ — Ljubljana, dne 23. avgusta 1923

Kraj	Cas	Zračni tlak	Zračna temper.	Veter	Oblačno 0 — 10	Padavine mm
Ljubljana	7	765.6	15.3	brevz.	polobl.	47
Ljubljana	14	764.2	24.3	jugovzh.	del. obl.	
Ljubljana	21	765.2	19.4	sever	jasno	
Zagreb	7	765.8	18.0	zap.	oblačno	60
Beograd	7	764.5	18.0	brevz.	"	60
Dunaj	7	764.3	15.0	zap.	"	40
Praga	7	767.0	14.0	jugozap.	več jasno	30
Inomost	7	765.9	13.0	brevz.	"	120

Barometer:

Temperatura

Gospodarstvo Za gospodarsko povzdigo Dolenjske.

V nedeljo 19. t. m. se je vršil v Straži pri Novem mestu v Vintarjevi gostilni občni zbor »Vodovodne zadruge Dvor« ozir. Toplice. K zadruzi je pristopilo do sedaj približno 45 udov.

Občni zbor je otvoril in vodil gospod dr. Konvalinka, okrožni zdravnik in posestnik sanatorija v Toplicah. Temu gospodu gre v družbi z občeznanimi gospodi doline okoli Krke zasluga, da se je osnovala ta za našo dolino velevažna zadruga, ki hoče izrabiti vodno silo Krke na Dvoru za privabljanje večjih industrijskih podjetij v našo dolino in v dolensko metropolo Novo mesto. Ta razlog je tako navdušil g. kneza Auersperga, da se je odločil prepušiti svojo vodno silo v gospodarsko povzdigo gotovnega dela Dolenjske za minimalno ceno že omenjeni zadrugi, za kar mu bodi na tem mestu izrečena prisrčna hvala vsega tukajšnjega prebivalstva.

Po dolgih, stvarnih debatah so se spremenila zadruga pravila posebno z ozirom na pristopnino, ki se je določila na 25 Din iz višine deleža, ki se je nastavila

na 250 Din, tako da je pristop in nakup deležev omogočen tudi malemu človeku in kmetu naše doline, v katere gospodarski blagor naj se v prvi vrsti razvije v naši dolini industrija! To stališče sta posebno zastopala srečni predsednik naše stranke dr. Viktor Gregorič in g. ravnatelj kmetijske šole na Grmu g. Skalicky. Razpravljajmo in predlogom omenjenih dveh gospodov se je z veliko večino pridružil občni zbor. Na isti podlagi se je po predlogih lesnega trgovca Petriča iz Kandije in gospoda Klinca iz Dobrega polja spremenila točka glede posesti deležev in njihove glasovalne pravice. Sklenilo se je, da ostane ingerenca tudi malemu človeku in ne samo kapitalistom, da ima posestnik deležev za prvih 50 deležev 50 glasov, od prvih 50 naprej pa za vsakih 50 novih deležev po en glas.

Po odstopitvi starega odbora se je izvolil nov odbor. V načelnstvo so bili izvoljeni sledeči gg.: predsednik Fran Suklje, dvorni svetnik in graščak na Kamnu, podpredsednik dr. Josip Režek, odvetnik v Novem mestu, blaginjak dr. Viktor Gregorič, okrožni zdravnik, tajnik Ivan Petrič, lesni trgovec v Kandiji, odborniki: dr. Janez Konvalinka, okrožni zdravnik in posestnik sanatorija v Toplicah, Anton Klinc, posestnik iz Gor. polja, Ivan Kulovec, po-

sestnik iz Vavte vasi. Fran Šurla, posestnik iz Straže, Alojz Hrovat, inženir iz Novega mesta. V nadzorstvo so bili izvoljeni: dr. Ivan Vašič, odvetnik v Novem mestu, Fran Može, posestnik na Dvoru, Ciril Dular, trgovec iz Novega mesta, Josip Klemenčič, tovarnar v Novem mestu, Bohuslav Skalicky, ravnatelj kmetijske šole na Grmu.

Predsednik občnega zbora dr. Konvalinka se je po izvolitvi zahvalil zborovalcem za veliko zanimanje, ki so ga udeležniki pokazali zlasti s trezno in vsestransko debato. Novoizvoljeni odbor »Vodovodne zadruge Dvor« nam jamči, da bo toli zaželjena elektrifikacija Krke, ki bo oblagodarila našo dosedaj zapuščeno dolino in našo dosedaj s Kandijo povečano metropolo Novo mesto z industrijskimi podjetji, le prišla do zaželenega cilja.

× Dolenjskim sadijarem. Letos se nam obeta še dosti bogata sadna letina na Dolenjskem. V sadovnjakih imamo nebroj vrst, katerih ne poznamo, ne samo to, kar je najmanjše zlo, ne znamo sadja prodati. — Bogat pridelek, ki bi nam dal lepe dohodke, preide v nič. Sadni trgovci ne vedo za nas. Da se izognemo vsemu temu priredi Sadijarsko-vrtnarska podružnica v Novem mestu v prostorih državne kmetijske šole na Grmu sadijarsko razstavo, združeno

s predavanji o razpošiljanju sadja, o sadni uporabi etc. Tu bo dosti prilike, da se spoznamo sadijari in kupci. Marsikdo, ki bi rad kupil sadje ne ve kje ga dobiti, na koga bi se obrnil. Vsi sadijari, ki želijo razstaviti ter uspešno prodati sadje, prijavite sadijarsko-vrtnarski podružnici v Novem mestu, vrsto sadja katero mislite razstaviti ter množino, katero mislite prodati. Razstava se vrši v začetku oktobra.

× »SAVA«, občeznana zavarovalna delniška družba v Zagrebu je imela svoj prvi redni občni zbor pod predsedstvom družbenega predsednika g. dr. Švrljuge. Iz poročila družbene direkcije je razvidno, da se to mlado domače podjetje zelo povoljno razvija, ter da je zbog dosegljivih rezultatov priborilo si v svojih stroki vodilno vlogo na polju našega domačega naročnega gospodarstva. Družba, ki se zanaša na bavi samo z elementarnim zavarovanjem (proti požaru, ulomu, škodam pri prevažanju), je dosegla v poslovnih dobi 1921/22 na premlah in na pristojbinah nad 100.000.000 kron in izplačala za škode 25.000.000 kron, ter izkazuje po amortizaciji vseh svojih ustanovnih in upravnih stroških dobiček 4 milijone 638.713 kron. Dividende plača družba 10% t. j. 16 Din (64 kron) na delnico. V dopolnilo upravnega sveta so bili izvoljeni kot člani ravnateljstva gg.: Edgard

Morpurgo, dr. Milan Vrbanič, Kamilo Bošnjak in nadzorni odbor gg.: Leibenfrost, St. Tubič, dr. Kleva, St. Benčič.

× Angleško posojilo Grčiji. Kakor izve Echo de Paris iz Londona, je angleška banka dovolila Grčiji predumet milijon funtov šterlingov.

× Direktni brzi in tovarni vlaki za pokvarljivo blago. Med našim ministrom za promet in avstrijskim se vodijo pogajanja o vzpostavitvi direktnih brzih in tovarnih vlakov za prevoz pokvarljivega blaga med nami in Avstrijo. Ker mora ta promet blaga iti čez Madžarsko, se je sklenilo, da se pozove tudi prometni delegat madžarske vlade, da bi se pogajanja nadaljevala.

× Dobava raznih strojev. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 6. septembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 8 kompletnih stružnic, 5 kompletnih shapung-strojev, 3 elektromotorjev, 60 m jeklene transmisije itd. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Glavni urednik: Ivan Podržaj.
Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.
Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Edmond et Jules de Goncourt:

Renée Mauperin.

(Roman.)

(Nadaljevanje.)

— Tako prijazno je dejal Denoisel. Pa bi vam vsaj bil plačal vse vaše vožnje z izvoščki... Že več kot dve leti vam obljubuje podprefekturo...

— Moj dragi Denoisel, to je pa mnogo težje, kot si vi to predstavljate... Potem pa, če človek noče biti preveč oddaljen od Pariza... Sicer pa, med nami rečeno, stvar je takorekoč že urejena. Danes mesec lahko že gotovo računam na to...

— O kom ste govorili? je vprašal Barousse.

— O La Bradizli, je odvrnil Davarande.

— A La Bradizli!... Imenitna! je dejal Reverchon. Neverjetno je lahka! Zadnjič sem bil v loži gledališkega ravnatelja: če pleše, je ne slišite pasti na tla...

— Mislili smo, da te bomo videli včeraj zvečer, Henri, je dejala gospa Davarande bratu.

— Včeraj sem imel predavanje, je dejal Henri.

— Ti se ne udeležuješ volitev, kaj ne? je rekel Barousse.

— Nikdar!

— Moram ti reči, Denoisel, da si slab državljani. To ti je že v krvi in nočem ti očitati, vendar je to...

— Slab državljani, kako to?

— To se pravi, ti si v sporu z zakoni...

— Jaz?

— Da, Glej, ne da ti omenjam drugih stvari. Edinole zapuščino tvojega strica Frédérica, ki si jo prepustil njegovim nezakonskim otrokom...

— No, in?

— Glej, jaz to imenujem protizakonito, graje in obžalovanja vredno dejanje. Kaj hoče zakon? Saj je vendar jasno: hoče, da otroci, ki so rojeni izven zakona, ničesar ne podedujejo. To ti je bilo znano, jaz sem ti povedal, notar ti je bil rekel, zakonik tako govori. In kaj si storil? Prepustil si zapuščino otrokom in poslal zakonik in njegove določbe rakom živčasti. Odkloniti premoženje strica pod takimi pogoji, Denoisel, se pravi, čast izkazovati nenravnosti in podpirati...

— Gospod Barousse, poznam vaše principe v tej stvari... Toda kaj hočete? Ko sem videl te tri revne dečke, sem si dejal, da mi ne bodo nikdar šle smodke v slast, ki bi jih kadil na račun njih kruha... Človek ni popoln.

— To pa ni zakon. Kadar zakon nekaj pravi, hoče s tem nekaj doseči, kaj ne? Zakon je zoper nemoralnost. Vzemimo, da bi te posnemal...

— Ne bojte se, Barousse, je dejal g. Mauperin in se nasmehljaj.

— Nikdar se ne sme dajati slabega vzgleda, je zamišljeno odgovoril Barousse. In proti Denoiselu je dejal: Razumi me dobro, Denoisel, radi tega te nič manj ne cenim... nasprotno, klanjam se tvoji nesbičnosti; da bi pa rekel, da si prav storil, ne! To je kakor tvoje življenje, in tvoje življenje ni redno. Vraga, človek mora imeti kako opravilo, mora vstopiti kamorkoli, ali v urad ali pa se posvetiti državi. Če bi bil to storil o pravem času in s tvojo nadarjenostjo, bi imel morda sedaj službo z tri ali štirimi tisoči frankov.

— Ponujali so mi mnogo več, gospod Barousse.

— Več? je dejal Barousse.

— Več, je mirno odgovoril Denoisel.

— Barousse ga je debelo gledal.

— Brez šale, je odvrnil Denoisel, imel sem veliko bodočnost... v času petih minut. Poslušajte... 24. februarja leta 1848 nisem vedel, kaj naj počnem... Ko so zavzeli jutraj Tuilerije, pač človek cel dan ni vedel, kam naj se obrne... Prišlo mi je na misel, stopiti k prijatelju, ki je bil ministrski uradnik... na drugi strani reke. Pridem v ministrstvo. Nikjer žive duše. Grem po stopnjah navzgor in stopim v ministrovo sobo, kjer je delal moj prijatelj: pa tudi njega ni bilo. Prižgem si cigareto in čakam. Med tem ko pušim, vstopi neznani gospod. Mislim, da je od ministrstva. Bil je brez klobuka in jaz sem pa mislil, da spada k hiši. Prav uljudno me je prosil, naj mu razkažem prostore. Vedel sem ga okoli in vrnila sva se. Nato mi je dal nekaj pisati, čegar vsebino mi je natančno označil: vzel sem prijateljevo pero in pisal. Ko je prečital moj izdelek, je bil navdušen, čudil se je mojemu pisanju. Stisnil mi je roko, tu opazi, da imam rokavice. Skratka, v teku četrte ure me je iskreno prosil, naj postanem njegov tajnik... Bil je novi minister!

— In ti nisi sprejel?

— Moj prijatelj je bil prišel... Sprejel sem zanj. Tako je stopil v državni svet kot višji nadzornik...

Bili so pri deserju. G. Mauperin si je približal krožnik malega peciva in ga raztreseno drezal s prsti.

— Gospod Mauperin? mu je rekla soproga in mu dala znamenje z očmi.

— Oprostite, draga moja... simetrija, da, vse mora biti v redu... nisem mislil na to... in porinil je krožnik nazaj na njegovo mesto.

— Navado imate, vse v nered spravljati...

— Ni bilo prav, draga moja, prošim odpusčenja... Vidite gospodje, moja soproga je izborna ženska... Toda če se človek dotakne njene simetrije... To je na njenih ver, simetrija.

— Smešni ste, gospod Mauperin, je dejala gospa Mauperin in zardela, ker ji je očital njen provincializem, in naglo je rekla hčerki:

— Moj Bog, Renée, kako se pa drži! Drži, se vendar ravno, moj dragi otrok...

— Lepo, je mrmralo dekle čisto tiho samo pri sebi, mama se maščuje nad menoj...

— Gospodje, je dejal g. Mauperin, ko se je bila družba vrnila v salon, itak veste, da smete kaditi. Za to se imamo zahvaliti mojemu sinu; bil je tako srečen, da je dobil to dovoljenje od matere.

— Kave, boter? je vprašala Renée gospoda Barousse.

— Ne, je odvrnil Barousse, ne mogel bi spati...

— Tukaj, je dejala Renée in končala njegov stavek.

— Gospod Reverchon?

— Nikdar, gospodična, prav lepo se vam zahvaljujem.

Tekala je semtertja in dim skodelic, ki jih je prenašala, ji je stopal v lice s kavino vročino.

— So vsi dobili kavo?

Odgovora ni počakala.

— Tra, tra, tra...

Klavir je zadonel in začle so se prve note polke. Nato je prenehala, rekoč: Ali se bo plesalo? Če bi plesali? Oj, plešimo vendar!

— Pusti nas vsaj v miru kaditi, je dejal gosp. Mauperin.

(Dalje sledi.)

MALI OGLASI:

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para, z davščino vred.

Blazine, žima

morska trava. Peter Kobal Kranj, Glavni trg tvornica vseh vrst blazin in žime in morske trave, modroce na peresih. Specijalna tvrdica za izdelovanje klubbarnur. — Najnižje cene! — Najsolidnejši izdelki! — Zahtevatve oferte in cenike!

Hiša

28 sobami, 2 kuhinjski, kletjo, močno zidana, pripravna za vsako obrt ob železniški progi Zidanost — Zagreb tik kolodvora, poleg vrt za zelenjavo, 2 orala njive, hlev za živino in svinjarijo se ceno proda. Stanovanje takoj na razpolago. Dopiše pod »Ugodna prilika« na upravo tega lista.

Ročni vozček

popolnoma nov za 300—400 kg teže se proda po ugodni ceni. Naslov v upravi lista.

Sobo

meblirano, veliko, s tremi posteljami, ishem s 1. septembrom. Plača postranska stvar. Naslov v upravi lista.

Čevljarskega pomočnika

za vsa dela se sprejme takoj. Naslov v upravi lista.

Kompanjona

za novo tovarno v večjem mestu Slovenije, s kapitalom Din. 500.000.— se sprejme. Jako dobičkanosno, brezkonkurenčno podjetje. Lastno tovarniško poslovanje z vsemi stroji dogotovljeno. Ponudbe pod »Nova tovarna« na Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Stanovanje

iz dveh sob, kuhinje s pritlikami se zamenja z enakim v sredini mesta. Ponudbe pod: »Stanovanje št. 5.070« na upr. lista.

7 veveric

živih, 4 mlade in 3 stare, se proda. Komad po Din 15.— lve se pri vratarju Blaznica Studence.

Mesto šepetalka.

Sprejme se muzikalnega čitanja zmožen sufler za operne predstave v gledališču. Prijave na upravo Narodnega gledališča v Ljubljani.

Hiša

v Laškem v dobrem stanju, v sredini trga z lepim vrtom se proda za ceno 120.000.— Din. Blaž Zupanc, Laško.

Koliklo

stane en mali oglaš? Do 20 besed 5 Din, vsaka nadaljna beseda 25 para, tako si lahko izračunaš sam kaj stane tvoj mali oglaš.

Otvoritev

specijalne zaloge tapetniških izdelkov. — Žima vseh vrst — morska trava — vsi v to stroko spadajo predmeti. Točno in solidno delo po naročilu in popravila. Se priporoča Rud. Sever, tapetnik in dekorater, Ljubljana, Gospodarska cesta št. 6.

Sprejme se

več dobrih samostojnih krojaških pomočnikov za male in velike komade — kontekcijsko delo. Le zmožni in trezni naj se javijo v pisarni Emonska cesta 8. Samostojni mojstri pa dobijo delo proti garanciji ali kavciji na dom.

Tovarne, podjetja!

Absolvent strojno elektrotehniške visoke šole s komercialno prakso išče takojšnje službe. Ponudbe pod »Vesten« na upravo »Jutranje Novosti«.

Graščina

elegantno meblirana, parketi, elektrika, žaga, polnojarmanik na vodno moč 26 oralo, prima posvetva živ in mrtev inventar 1.350.000 Din.

Posestva

od 3 do 175 oralo v okolici Maribora in letno.

Zaga z mlinom.

Vila takoj cela prazna ob parku Maribora.

Vila

gostilna, tovarne proda.

Hiše

Posestvo v Nemški Avstriji se zamenja z tukajšnjim. Realiteta pisarna Zagorski, Maribor, Barvarska ul. 3.

Asztaltársaság

alakítás végett jelenkezzenek magyarul beszélők. Minden tisztelességgel embert szivesen látunk, vitékrol is. Levelek, »Orger« címzéssel a kiadókba küldendők.

Bivši

železniški pisarniški poduradnik z znanjem štirih jezikov želi primerne službe. Naslov v upr. lista.

Pozor! Dame, kavalirji!

Eleganten francoski garderobe kovček se proda. Naslov A. Simnovec, krojač pred Skofijo 3.

Med. univ.

Dr. Ludovik Zalar,

špecialist za bolezni na mehuru, ledvicah in splošno kirurgijo se je po večletni specializaciji na urološko-kirurški kliniki prof. Hochenegga na Dunaju, nastanil v Ljubljani in ordinira na Sv. Petra c. št. 26 od 10.—11. dop. in od 2.—3. pop.

„Olla“ najsigurnejša, najbolj poznana hišijenska gumi sedanosti. Strokovnjaško pregledana in zaganjena. Zakonito zavarovana. Razpošilja v vse kraje Jugoslavije lekarnam, drogerijam in parfumerijam po čudno nizkih cenah, kakor tudi privatnikom z največjo diskrecijo s povzetjem

URAN - PARFUMERIJA,

Ljubljana, Mestni trg št. 11.

Za pevske zборе

MALA PESMARICA

(Partiture) Din

Št. 1. D. Jenko: Što žutiš, Srbije tužni?	2.—
2. I. Zajc: Zrinjsko - Frankopanka	med.
3. A. Hajdrih: Slabo sveča je brlela	časno
4. " " Pod oknom	poše
5. " " V sladkih sanjah	2.—
6. " " Jadransko morje	2.—
7. " " Pri oknu sva molče stonela	2.—
8. J. Kocjančič: Slovo	2.—
9. H. Sattner: Pogled v nedolžno oko	1.—
10. " " Na planine	2.—
11. Hr. Volarič: Zvečer	2.—
12. E. Adamič: Vasovalec	2.—
13. A. Leban: Podoknica	150

Razne druge muzikalije
Zahtevajte cenik!

ZVEZNA KNJIGARNA

Ljubljana, Marijin trg 8

SINGER ŠIVALNI STROJI

Na celem svetu znani kot najboljši.
Podružnice in zastopstva v vseh mestih.
LJUBLJANA, Šelenburgova ul. 3.
Centrala za državo S. H. S. ZAGREB, Marulićeva ulica broj 5, II. kat.

And. Jakil, tovarna kož

in čevljev d. d.
prodajalna Ljubljana, Poljanska c. 13.

Znižane cene!!
Solidno blago!!

Bogato skladišče moških, ženskih in otroških čevljev iz telečjega boksa v vseh barvah, govedjega boksa in rjave kravine.

L. Mikuš

Ljubljana,
Mestni trg 15

izdelovatelj
dežnikov
Na drobno! Na debelo
Zaloga
sprehajalnih
palic.
Popravila točno in solidno

Dr. Zaletel

ne ordinira
do preklica.

RNELE MATIKO

VSEH ZNAMK ZA
AVTOMOBILE
IN KOLESA
J. GOREC
LJUBLJANA:
PALAČA LI-KR-BNK

Odda se takoj stanovanje,

2 sobi in kuhinja v sredini Ljubljane
tistemu, ki plača najemnino par let naprej.
Ponudbe z navedbo za koliko let se plača, na Aloma Comp., anončna ekspedicija, Ljubljana, pod »Par let naprej«.

Konfekcijska industrija DRAGO SCHWAB Ljubljana, Dvorni trg 3.

Priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih oblek za gospode in dečke, nadalje površnike, zimnike, raglane, dežne plašče, usnjene suknjiče auto čepice itd. po konkurenčnih cenah. — Specijalna zaloga angleškega in češkega sukna. — Perilo, modni in športni predmeti.

Razstava lastnih izdelkov na Ljubljanskem veleselju od 1. do 10. septembra 1923 (paviljon „I“ št. 407).